

CARACTERIZAREA PERSONAJULUI PRINCIPAL

POPA TANDA

Mare clasic al literaturii noastre, alături de Eminescu, Creangă și Caragiale, Slavici a făcut parte din centrul societății literare “Junimea” unde scrie nuvela Popa Tanda în 1873 și apoi o publică în revista Convorbiri literare. George Călinescu îl considera pe Slavici “cel mai important reprezentant al realismului popular în literatura noastră”.

Nuvela Popa Tanda se află în stransă relație cu poveștile publicate de Slavici în prima perioadă a creațiilor sale (Budulea Taichii, Padureanca, Moara cu noroc) – nuvele care au apărut în primul volum “Novele din popor”.

Parintele Trandafir este personajul principal al nuvelei, deoarece este prezent în toate momentele acțiunii; este un personaj fictiv. Fiind unul dintre cei doi copii ai dascălului Pintilie, Trandafir devine preot, își întemeiază o familie în care la un moment dat se aflau “trei copii mici, al patrulea de lapte”, și își profesază meseria aproape doi ani în Butucani, satul natal. În urma unor dispute cu sătenii, este mutat la Sărăceni, un sat care își merita numele, având în vedere aspectul lui și starea materială a locuitorilor. Preotul Trandafir este prezentat de-a lungul nuvelei în mai multe ipostaze: preot, soț, tată, socru și bunic. Avea relații cu celelalte personaje pe plan social (încercă “să facă din poporenii săi oameni harnici” deoarece “câtă vreme vor fi sărăcenii leneși, ei vor rămâne săraci și eu flămând”), și pe plan familial (bun soț, tată și bunic). Evoluțiile personajului de-a lungul nuvelei sunt în plan social (evoluția de la indiferență la implicare) și în plan sufletesc (pe parcursul nuvelei are loc maturizarea interioară treptată a părintelui urmărind un traseu de la vorbă la faptă).

Autorul folosește mai multe modalități de caracterizare: **caracterizarea directă făcută de autor** în care sunt evidențiate unele calități ale personajului principal. El este “un om bun; a învățat multă carte și cânta mai frumos decât chiar răposatul tatăl său (...). Vorbește drept, cumpătat ca și când ar citi din carte”. Este “harnic și grijitor” (grijuliu, strângător), pentru că este așa de priceput încât “aduna din multe și făcea din nimica ceva. Strânge, drege și culege ca să aibă pentru sine și pentru alții”. Naratorul îi găsește și unele defecte: sinceritatea și corectitudinea, el fiind prea aspru în relațiile pe care le are cu semenii săi: “Minunat om ar fi părintele Trandafir dacă nu l-ar strica un lucru: este cam greu la vorbă, cam aspru la judecată, prea de-a dreptul. Prea verde fățiș. El nu mai sucește vorba, ci spune drept în fața dăca i s-a pus ceva pe inimă”. Caracterizarea directă **făcută de celelalte personaje**: vecinul Marcu Florii Cucului (“Popa e omul dracului”) – aceasta apreciere se repeta de patru ori evidențind schimbarea părintelui; clopotarul Cozonac (“popa e omul lui Dumnezeu”) – sugerează faptul că sătenii înțeleg rolul schimbării și se schimbă și ei. **Caracterizarea indirectă prin fapte**: preotul are mai multe strategii dându-și seama că trebuie “să facă din poporenii săi oameni harnici”: își începe acțiunea cu o energie ieșită din comun și cu o uimitoare tenacitate: prin predici care impresionează pe

ascultători, dar care nu au nici o consecință practică; apoi preotul nu cedează și apelează cu mai multă insistență la sfat, la munca de la om la om; încrâcenarea sa, vointa de acțiune sunt reflectate prin hotărârea luată: “Așteptați! Grăi el. Dacă nu veniți voi la mine, mă duc eu la voi.” Neobținând nici acum un rezultat, părintele apelează la batjocora, fiind neiertător, aspru cu cei care se dovedesc lenesi, cu o limba ascuțită și mușcatoare, el îi ironizează pe satenii trandavi. Neobținând nici acum vreun rezultat, părintele trece la ocară, care se dovedește la fel de ineficientă având chiar un efect negativ:

“În sfârșit, văzând însă că merge prea gros, începuse și ei să ocarască pe popa”. Judecând realist situația, își da seama că singura modalitate este exemplul personal. De aceea, cu aceeași energie, voință și tenacitate de neînfrânt, își repară casa, își împrejmuieste curtea și își cultiva pământul, ceea ce îi uimeste pe sateni. Părintele adoptă și modul de influență “din aproape în aproape”, determinându-i pe sateni să devină receptivi la nou. Primii care cad sub influența binefătoare a muncii și a exemplului pozitiv sunt clopotarul Cozonac, Marcu Florii Cucului și Mitru Cătănaș. Caracterizarea indirectă se realizează și *prin limbajul* personajului principal Popa Tanda: are talent oratoric dar nu are capacitate de convingere. Caracterizarea indirectă se realizează și prin elementele de portret fizic (barbă, păr cărunt) care subliniază trăsăturile morale. Vestimentația nu are rol în această caracterizare.

Autorul folosește ca mod de expunere narațiunea: este remarcabil caracterul narativ specific lui Slavici, dialogul cu sătenii, monologul interior la biserică:

“Puternice Doamne! Ajută-mă!”; Stilul indirect liber: “Copii lui! Soția lui! Ce va fi de dansii?”, “Afurisitul de acoperiș! Nu mai era chip să-l lase precum era!”.

Folosește ca modalități artistice comparații plastice, oralitatea; sătenii văd în acțiunile părintelui Trandafir doar o “tândălitură”, o pierde vară, de unde personajul se alege cu numele Popa Tanda. Personajul are o atitudine față de viață (o vede ca pe o luptă), față de natură (bucuria pentru recoltă), față de societate (perseverența cu care se poartă cu satenii) și fata de familie (are responsabilitate).

Popa Tanda este tipul preotului de la țară, perseverent și luptător pentru a ridica sau lumina viața Sărăcenilor. Prin Popa Tanda, Slavici a realizat conturarea unui personaj memorabil, una dintre marile energii ale literaturii sale. Prin toate procedeele folosite Slavici a realizat un personaj complex, căci “bun cunoscător al sufletului omenesc, nu face parte din părintele Trandafir un personaj schematic” ci unul care “gândește practic”. (Pompiliu Marcea)

HÎRCĂ ALEXANDRU

VIII- A, SC.12